

Dalmatinac iz Tudjine

Pjesmarica u različitim pjesman, doživljjenja Inozemstva

Složio za Hrvatsku Mladež

ANTE KOSOVIĆ

Iz Zadistoga (Gornjeg Primorja)

U VAJARIN, 1. RUJNA 1907. — N. Z.

S P L I T

Splitska Društvena Tiskara
1908.

Dalmatinac iz Tudjine

Pjesmarica u različitim pjesman, doživljenja
Inozemstva.

SLOŽIO ZA HRVATSKU MLADEŽ
ANTE KOSOVIĆ

IZ ZAOSTROGA (GORNJEG PRIMORJA)

U VAJARIN, I. RUJNA 1907. — N. Z.

SPLITSKA DRUSTVENA TISKARA
1908.

KOS

7896

Sva prava pridržana.

Ante Kosović
iz Zaostroga (Gornjeg Primorja).

Predgovor.

Dragi čitaoci!

Ovog mog malog rada, kojeg ti prinašan složena u pisanan od različitih doživljjenjim Inozemstva, nije me na nj prisegla nikakva pouzdanost da bi me on mogao popeti do kojeg visokog stepena, ali privesti do koje velike časti, ne, nije jer takova šta da bi me moglo odlikovati u njemu nećeš naći neg jedini tereti, progonstva, i ostala trpnja doživljjenja našeg naroda u Inozemstvu, prisegle su me na ovaj rad, s tim želeći dokazati tamošnjem našemu narodu, da vele ne čeznu, niti se lakome za tuđinom, u nju hlepno ne hrлу kao na način njekih ljudi, kad malo oledene, kognjištu užarene vatre, jer koliko ovi ne uživaju sva zadovoljstva, kad padnu k vatri toliko ni naš Čovik kad stigne u tuđinu, davajuće vam primjer Čovik koji razmišlja da mu je jedina utjeha i lik vatra za ustepliti tilesne živee kad malo oledeni nađe se privaren, kako to i sam iznađe kad do nje padne videći da dok jednu stranu grije da mu druga od studeni od pada, tako na isti način spada našemu narodu u Inozemstvu, jer dok vrhu velikoga truda i ostale u tijelu mukotrpnosti, izbjije koji novac, na Domu mu se sve ledeni i mrtvo pretvara ne prinašajući vam ovde nenadne pogibelja i ostale terete, u koje se svaki Čovik prti koji tudjinom luta jer će to svaki viditi u pjesman koji ji bude pomljivo pratio,

Cuj mileri moj narode
Nema slasti ni slobode
U nikakvu svitu kraja
Do tvog milog zavičaja
Za to nemoj gubit nadu
Neg posveti život radu
Pak ćeš vidit obilnosti
Na tvom Domu svega dosti,

Ante Kosović.

PRVI DIO.

Uzdisaj za Domovinom.

Dalmacijo moja Domovino
Rodno mesto draga otačbino
Mnogo puta rad tebe uzdahnem
Kad na misa ti moju napaneš
I razmislim slatke ugodnosti
Što u mojoj provedoh mladosti
Liti, zimi ol blage jeseni,
Meni dani bili su veseli.
Naylastito dragim pramalićem
Kad no bi se zaodila cvičen
Po bašćama, gajim i Dubravam
Po poljama brizin i Dolaman
Svud bi cvitak vidio mileni
Ljubičasti, plavi i crljeni
Ali bi me najviše čaralo
I srce mi u prsin dragalo
Kad bi zašo u bašće zelene
I gledao voćnjake milene
Još po njima cvitići urodni
Mirisavi dragi i ugodni
Usto pčela kako ji obliće
I zujeći obilazi cviče
Malo dalje gdje bi lasta mila
Spustila se voćnjaku na krila
Te bi stala da glasom zavija
Da bi slušat bilo je milinja
A kada bi u poljane spao
Od mila bi tad se rastapao
Gledajući rodne vinograde
Još po njima Maslinice mlade

Koje bi se zaodile resom
I divile sa svojim uresom
U sto bi mi još oči motrile
Oranice gdje bi se modrile
A pšenica po njima se svija
Ko jadransko more se preliva
Još bi digod penja se na humce
Koje rano obilazi sunce
Te motrio dubrave zelene
I po njima gore razvedene
Vitu jelu gdje se je izvila
Kod nje bukva raspustila krila
Hrast uza nje svojin lišćen blista
Frab do njega malenoga lista
A jasen se zaodio cvičen
Po njem slavulj veselo priliće
Te previja pjesme i dubrave
S njim slažući ptičice ostale
A kad bi se tega nauživa
I prizora nagledao divna
Tad bi sašo u duboke dōce
Po pašnjacim gdje planduju ovce
A uza nju Dalmatinika mlada
Debeloga ufatila se lada
Ter ti pjesme iza glasa slaga
Dolina njon jasnije odlaga
Zdrava mlada u grudima jak
Pjeva pisme starizi junaka
Gdje je koji bolji junak bij
Na mejdanu curu zadobia

Al tog sada ne uživan više
Jer mi mladost u tudjini diše
Tvoja blaga ne budi me zora
Da takovi razgleda prizora
Koje nježne u grudima gojiš
Te se s njima dičiš i ponosiš
Ah ja ti ji častim iz dubine
Ti zenico cile Austrije
Ti si dika sviju Dalmatina
Sveg slavljanstva draga pose-

strima

Svak te časti s tobom se ponosi
Slave krunu što na glavi nosiš
Koju no si na čelu savila
Od živie cilovite stina
A u većon vridnosti dopada
Neg dragulji ol kruna od zlata
Da je tako to kaže o tebi
Krstaš Ora što oblacim leti
Koji trudni kada se umore
Pa se puste na tvoje vrhove
Koje no si k nebu uzdignula
I jadransko more naditila
A čarobni osinji Planine
Prozračili u morske dubine
Te ta prizor pogledat je divno
Svin ko pasa morskou obalinom
Tebe mornar slavi na pučini
Kad jutranji duvaju burini
Koji nježni idju sa Planina
I ladjina napunjaju idra
Tebe putnik srecem blagosivlje
Kad na tvomu izvoru počine
Te se ladne napije vodice
Koja teče iz stine živice
Tebe lovci u prozorje slave
Kad urane i loviti nastave
U te tvoje zanimive luge
Gdjeno ptice nebrojene zuje
Tvomu zraku dive se gospoda
Kog udišu zdrava i ugodna

Kad večerom na šetnju izlaze
Oli zoram pri neg sunce grane
Tebe ljube mlade čobanice
Rad priroda od tvoje travice
Koju no si sobom uzgojila
Brig, dolinu š njomen zaodila
S tobom jasno žubore potoci
Po moru ti prosuti otoci
Po tebi su gajevi zeleni
Još od vode izvori studeni
Planine ti krasno cviče kiti
U bojama svako različit
Blage ptice po tebi pivaju
I kutenstvo čoviku davaju
Ti si rodna šenicon i vinom
Još i s uljem kriposnon začinom
Tvoja zemlja rodna voća goji
Svakovrsna ko da ji pribroji
Još se dičiš starinskin Gradovin
Koje resu bogati hramovi
Ti si prizor pogledati rajske
Rekbi da si vrtao zemaljski
Pak su naši pradidovi stari
Sve slatkosti s tobom uživali
Al potomci njiovi sinovi
Doživiše sada život novi
Ter namisto da tebe uživa
Po tudjin se krajevin prebjia
Gdje nevolje i progonstvo trpe
Po tudjem se inozemstvu vrte
Kao da svog ne imadu doma
Ol topraka stari pradidova
Za kojeg su oni umirali
I tilesa svoja žrtovali
Pridamnon je sad dolina gusta
O tom dalje ne otvoran usta
Neg ču pivati pismu od Zelande
Dalmacio da ti znanje dadem
Od tvojizi ljubljeni simova
Što ji tare pusta zemlja ova
Još u kakvu naode se stanju

I pustoš ku podnašaju tamu
Ali svaku redom iskazati
I u pismi sa slovom izdati
Sve se strašin da mogućan nisan
Niti s peron da bi ji ispisa
Jerbo mudrac nisan nigda bio
Niti mudri knjiga proučiva
Nit visoki škola da san pasa
Čovičiju što mudrost uzmoža
Neg šest pučki u selu Zastrogu
To jedino da kazati mogu
Ufanost je sad moja jedina
Molit dragog Boga sa visinu
Da bi na me ina smiljenje
I vruće mi ispunio želje
Da dokažem naumljenje moje
Naši ljudi velike nevolje
Okolnosti druge neprilike
Neka za nje doznade i dite
Kako naši podnašaju jade
Po pustinjan od Nove Zelande
A sad ruko nemoj mi dréati
Nit strašit se na posao dati
Nedaj živeu da toliko stine
Pravi čemo svaku od istine
A sad čemo najpri spomeniti
Viru svetu s kojon smo dahnuti
Od Isusa što je postavljen
Katoličkom puku udiljena
Da jin bude uzdanje i dika
I obrana džavola napasnika
To jest onim koje nasliduje
I njezine zapovidi štuje
Izvršiva njiman se podloga
I sve vira što sveta naloga

Al na žalost mi sad u Zelandi
Kog tog vrši i kog toli radi
Nije niko premda krivi nismo
Jer Zelarda u koju stigosmo
Nije drugo neg divljač velika
Propast duše svakoga čovika
Navlastito rimokatolika
Isusove vire naslidnika
Kao što smo mi svi Dalmatinci
Isusove vire podanici
Koju vruće iz srca štujemo
I jedinu pravu priznajemo
Al njezine svete zapovidi
Tko temeljro da ji sada slidi
Ni desetu naši jadi ljuti
Jerbo su nam zamršeni puti
S kojim smo se prija upravljali
Dok smo mila tebe uživali
Ali sada u ovoj novoj Zemljii
Mi smo kako narod izgubljeni
Ne čujemo pastirski pridika
Da nam blaga ne iščezne nada
Smrt nemila sruši iznenada
Od koje nas Bog sačuva jaki
Jer nam puti bili bi opaki
Našoj duši kad bi priselila
Grije ove sa sobom nosila
Ona ne bi vidila svitlosti
Neg jedino po Božjon milosti
A sad mislim Dalmacio mila
Ako si me pomljivo pratila
Da si mogla razumiti svaku
Kako s dušom nevoljnici patu
I kakvom se naode riziku
Za izgubit Rajske slave diku.

DRUGI DIO.

Trudi i mukotrpnost Nove Zelande.

Misli moje sada me nanose
Da dokažen što tilon podnose
Kako rade od jutra do mraka
I umora podnašaju jaka
Jutrom rano pri neg svane zora
Ona na noge digniti se mora
Ručak spravit tilo pokripti
I kućanske posle opraviti
A kad sunce zasja od istoka
Rastra tmne izprid ljudskog oka
Tad se spravlja ići na zemljište
Gdje se smola od kaura ište
Ali pria nego se uputi
Za se užnu u obrušćiće sputi
Odrišimo i vidimo što je
Ništa drugo neg kruva i čaje
I to sve je o čem mora proći
Od uranka pa do mrkle noći
Tad se spalon na rame zavrže
I zemljištu žuri se što brže
A kada je na zemljište stiga
Tada palu sa ramena diga
Š njome stao zemlju privrčati
Da ti ga je bilo pogledati
Kako se je zemlje privatio
Regbi da se s njome zavadio
Nemilice životem uvija
A ne mari što ga znoj oblica
Zgrčio se vas se zemlji pred
Nema kada da sunce pogleda
Od truda mu nabrečale žile
Znoj po njemu ko voda izvire
Malo ikad uzimlje počinka
Jer odavna trudu preobika
A drugi se hvatio dubine
Deset nogu u zemlju prodire

Al njegove poslušaj nesreće
Na po puta intra na drveće
Koja tvrda pod njima se splela
I nadalje dupstti mu zasmela
Sadje i tu pritrpiti muku
Uzejo ti sikiru u ruku
Pa sikiru kad u ruke lati
Da ti ga je bilo pogledati
I još triske što oko njega zvižde
Ko nebeske da priliču zvizde
Na trećega navalila voda
Ku ćeš jada gorega od toga
Jer da se je nadviriti tebi
Regbi četri odolila ne bi
A o njon se samac ne pridaje
Niti kakav da mu strah zadaje
Pusta voda od svaklen izvira
Sa sve četri strane ga obliva
On ogreza u njoj do kolina
Te je vanka sa sićem izliva
Jerbo smolu tu smatrao bio
Zato truda nije požalio
Ali dosta dogodi se puta
Da sić mu se izmakne iz ruka
Te svu vodu na sebe povrati
Još i sić ga u glavu zamlati
Vaki su ti po Zelandi trudi
Što ji naši podnašaju ljudi
Al ovi su samo od poljane
Slušaj sada da nastavin dalje
Od Iskosti ubili je jadi
Gdje se goma po buškama vodi
U njoj malo imade goleti
Svu je buški pokrivaju kleti
A nimalo ne ima ravnine
Neg sve brizi velike Planine

A Planine sasvim uzbrdite
Po njima se stine izvisile
A pod njima potoci prodiru
Ko što rike niz dolinu liju
A kada se naoblaci malo
Regbi da si u tminam ostao
A oblaci uvik kišu tresu
Jerbo silni boški je natežu
Za to mislin od ka je postala
Da još nije brez vlage ostala
Sad sam sobom moreš promisliti
Ne gledamo crkveni nakita
Ne primamo blage ispovidi
Danas bogom velikim pomiri
Niti svete Božije Pričesti
Da nam dušu na novo posveti
A pustinja gdje su nam stanovi
Ne vide se Božiji hramovi
Nit na njiman zvona ni zvonika
Svete Crkve virnih oglasnika
Svega toga sad ne uživamo
Pa je za nas čemerno i tavno
Svete stvari dušu nam ne kripe
A trpimo silne napadnike
Neznabošće Božje protivnike
Isusove vire odmetnike
Koji danom i u noći rade
Proti njome izmišljena grade
Od straha bi morao stinuti
Od nedilje da ti je trefiti
U Oklandu najvećemu gradu
Od Zelande što ga sad imadu
Usto malo uzeti obzira
Na pričare različiti vira
I slušati kako grad odlaga
Navlastito mnogih luterana
I ostali krivovirenika
Što ji stoji po ulicam vika
Jednoga ćeš viditi u kutu
Gdje gubicu izkaziva ljutu
I od svojon pripovida viri

Sve nastoji da mu se razširi
Drugoga ćeš viditi u ulici
Popeo se na vrh tobilici
Rukan širi vas od znanja puca
Oče ljecka da otvori srea
I da kaže do vire njegove
Na svijetu da neima bolje
Za tim pridji u drugu ulicu
Naćeš jednog di drži štapieu
A o zidu obisio platno
Lav i tigar na njem uslikato
Pa moj Bože veliki čudesa
Jer se nad njim ne sruše nebesa
Buduć kako Božije stvorenje
Zviradi se poklanja do zemlje
Al najžešće jest od sedme ure
Kada momčad kroz ulice jure
Različiti crkav poslanici
Još mogu se zvati čarovnici
Jerbo narod s ričiman medeni
Napastuju kano luciferi
Da spravoga ukinu ga puta
Svojon Crkvi dovedu do kuta
Koju fali i u zvizde kuje
I pofale o njon do kazuje
Nije jedan mnogo ji je taki
Koji čine život preopaki
I najviše uvaljuju sile
Da se vire njiove razshire
Pa je nami u vakom narodu
Teško gledati njiovu grdobu
I prokleta opaka jin dila
Sa Zelandom što su uplodila
Te mnogiman oči zaslipila
I u svoja gnjizda ga uvili
Sad u kolin njiovin se vrte
Dušu svoju u proklesto prte
Buduć od nji jako zaslipljeni
Njiovon se pridružili želji
Pa se strašim u dulje vremena
Prokleta jin gledajući djela

I slušajući njovo laskanje
Da i naske ne zaletu tame
Jerbo nismo kakono i voda
Koja mirno po zemljici oda
Crtom pravon ako tko je vodi
I upravan put prid njon navoli
Ali pravog ne imali puta
Amo tamo na sve strane luta
Tako i mi kūkavi ovamo
Prave crte sada ne imamo
S kojon bi se mogli upraviti
I djavolske napasti odbiti
Pa žudimo ta tvoja krajeva
Za koje nas vruće steže želja
Sa koji nas i Bog sadružio
Od napasti ovi odružio
Da bi prvu imali slobodu
I živili u našemu rodu
Sretne dane sproveli u miru
Štijuć svetu Isusovu viru
I Crkvene vršuc zapovidi
S nas sadašnje teške grijе digli
U koje smo duboko upali
Š njiman muke paklene dopali
A amo jim ne ima likara
Da bi nam ji od duše odpara
I s milinas Bogom pomirio
Prijateljom novim učinio
Pa se bojin ovin teškin grijin
S kojin smo se sada naprtili
Jel ugodno u njome živiti
Kad od jutra pa do mrkle noći
Mokrina ti uvik tilo moći
A kad gomu išli bi kopati
Morali bi kroz goru verati
Ka i vuci koji no ogladnu
I loviti po buškan nastanu
Tako i mi svi bi se verali
Samo da bi gome iskopali
Rado svaku muku podnosili
I put digod pred sobom kosili

A jopet su najviše morile
Glavičine jake uzbrdine
Jer uza nju dok bi uzhodili
A još brime kada bi nosili
Sto su puta Parabrod prokleni
S kojin su se ovamo doveli
U prokletu ovu zemlju novu
Za kopati od kaura smolu
Te sad tešku podnašaju muku
I brime na uzglavice vuku
Kano da su konji od prečenja
A ne ljudi Božija stvorenja
Slušaj jednom što se bilo zbilou
Ka sam s drugom iz buška odio
A uz to smo zakasnili bili
Zato kući što brže žurili
Kad na jednom gledaj moga čuda
Drug se brate pridamnom skotura
Jer mu žila za nogu zapela
Brzo i živo zemlji ga dovela
Tad mu vrića ode priko glave
Nos i facu nemilo satare
Još i gore njegove nesriće
Sva mu goma prosu se iz vriće
Radi koje teška podni truda
A sad mu se niz stranu kotura
Te čist tada ostade brez svega
Uputi se kući brez ničega
I tako se mnogima dogodi
I još drugi dogodjaja mnogi
Što moguće sve kazat ji nije
Jer bi mnogo potrošijo vrine
Neg vidimo kada tako trude
I po vazdan crnu zemlju dube
Da li pokoj životu nalaze
Kad večeron stanovin dolaze
Imaju li počinka u tilu
Blaguju li večeru u miru
Čeka li ga na stolu pripravna
Jel od koga za njeg parićana
Nema toga nego čim je stiga

Brime svoje sa ledju diga
Još ne biše lipo odanio
Sić u ruku te vode donio
Zatim skoči te vatru naloži
Tilo svoje da su čim založi
I pokripi oslabljena uda
Izmorenja od veliki truda
Sad vidimo što je pristavia
Za večeru sebi pripravia
Ništa drugo neg dva tri kunpira
Litru mesa pa krajina mirna
To je red na što svakomu prije
Jednom na dam da varena jide
Tako meso doklen vatru kuva
A on ti se u načvin zapuva
Zagrnio ruke do lakata
Ter pogaču u načvama šaka
Skuvao je na loparje staviti
Da za koje vrime mu uzlazi
Zatim ode pak večeru skine
I u miru blagovati sidre
Kvarat ure to sve mu je bilo
Jopet dao na posao tilo
Sada mu je drva pripraviti
Rad pogače na vatru staviti
Zatim britvu u ruku uzeti
I čistiti smolu započeti
Ali pusto sad nevolje gore
Ne će drva zelena da gore
Mala kuća prostora neima
Puna mu se napunila dima
Koji stao oditi u oči
Sve mu suza jagodice moći
A on glavu zaboja u smolu
Rado svoju podnaša nevolju
Čisti smolu do jedanaest sati
Dok slaboća poče ga vatati
Oči mu se na po zatvorile
Svi mu živei oslabili više
Jedno trudan a drugo od drima
Sve mu glava gori doli klima

Sad mu padne sad je opet diže
Dok najposlin britvon se obriže
I tako se u tomu razbere,
Brže skoči ter oči opere
Čistit smolu jopeta ti stane
Bojeći se da mu ne ostane
Jerbo jednu zapusti li večer
Već joj lako odoliti ne će
Dvanest sati uz to bilo prošlo
A on jedva do konca jon došo
Tad se spremi i otidje spati
Na postelju svoju počivati
A kakva je šinula je guja
Na njoj nema štramea ni lancuma
Niti u njoj slame nit pamuka
Nego vrića zbrokvan rastegnutu
Te ti na njoj položio tilo
Da bi mu se sanon osladilo
Al kukavo viruj brate meni
Jer ga noéni probijaju ledi
Vrića pod njim a vrića nad njime
Pozna studen nebeske arije
Koja no mu sviri kroz vrićieu
Ter mu čini tresukat vilicu
Sad poslušaj njivo stanište
Kakva mu je kuća i kućiste
Nit je o drva niti od kamena
Niti mu je kupom pokrivena
Nego svrićan zastrto jon lice
I krov brate i obe stranice
I još vrata s kojim se zatvora
Na njim vrića rastegnuta stara
Koja nema brave ni krakuna
Rekao bi da su od komuna
Te tako ti u njima borave
I čemerne sprovadjavaju dane
Navlastito ka vitri duvaju
I temeljno sa njima drmaju
Rekao bi da od naglosti jake
Dignuće je k nebu pod oblake
Kako što se slična dogodilo

I sam s mojin oko san video
 U jednoga Dalmatina mlada
 Na kog vitar udri iznenada
 A vriće mu na po dera bile
 Još okolo strane izagnile
 Već odavno bijo promislio
 Nove vriće da bi prominio
 Al sad pusto ne biše na vrime
 Jer vitar mu u njima se vije
 Ter mu vriće na kajiše kosi
 Od nji lapte u oblake nosi
 Njeg ostavi gola na ledini
 Da se bori sa jakom studeni
 Vitar puše kiša jako cipa
 Njega jadnog uvatila vika
 Zove braću da mu pripomogu
 I u kuće sahrane mu robu
 Koja mu se već bila stopila
 I puna se vode nadoila
 Čin očuli odma doskočili
 Sobom robu u kuće ponili
 Al njegova to je bila srića
 Da se u danu zgodila nesrića
 Jer da bude to u noći bilo
 Teško brate po njegovo tilo
 Jopet sviju teška vata muka
 Kad ji kiša od Istoka lupa
 Koja naglo po vrićama mlati
 Na sve strane propadaju kapi
 U nezgodan naode se tada
 Kud go gledaš svukuda propada
 Pusta kap se kroz vrićice valja
 Mokrina mu svu kuću osvaja
 Mokri nugli a mokro po sridi
 Mokrina se na postelji vidi
 Još ognjište na komu kruv peče
 Kroza nj mali potočić mu teče
 Pa kud tada tužan se rodia
 Kaku da bi večeru svaria
 Jerbo vatra na mokru kominu
 Ne će gorit znamo za istinu

Nema isti a gore spavati
 Jer na mokru valja mu ležati
 Jade tad mu sam razumit mogu
 Stvorac dobri s neba visoka
 Ali drugo što učinit ima
 Neg nevoljan podloži se svima
 Podnašat jí ustrpljivo rado
 Ol mu bilo milo oli drego
 Sad nadalje što da veće kažem
 I od kuće nevolje van slažen
 Jer da bi ji sve redom brojio
 Pišuć bi se brate umorio
 Dosta da znaš koga vrića skriva
 Da se pokoj pod njon ne uživa
 Kuće čemo sada ostaviti
 Još o smoli malo prosliditi
 Jerbo mi je najglavnija ostala
 Nisam kaza kako je prodava
 Po Zelandskom starom običaju
 Svako mjesec dan je prodaju
 Tad trgovac dodje na dorinu
 Te za smolu oprije mu cinu
 Reče svoju, naš na to ni jednu
 I tako se pogode u temu
 Bilo bi ji u našega pusta
 Ali kako će da otvori usta
 Kad Ingleški riči ne umede
 Da pogodbu vodio bi s njime
 Sve proždire rad bi reći svoju
 Da po duši ne plaća mu smolu
 Ali pusto izreć se ne dade
 Jer Ingleski jezik ne poznade
 Neg prid njim se ko drvo osovi
 Dok mu Inglez ponosno prozbori
 Neka smolu u vrićice kupi
 I nadalje vrimena ne gubi
 Naš tad skoči vrićice doneše
 Smolu siplje i sa njima trese
 Da što više u nju stase dade
 Nek mu veću težinu izdade
 Nasujo je špagon je sašija

Svaku u njoj mrvu napunija
 Tada dva je na drvo podigli
 Jedva su je od zemlje odigli
 A trgovac za kantar privati
 Da težinu more jon izdati
 Sve mu drće na kantaru ruka
 Kad se tudji dočepaju muka
 Ter najposlin ubila ga strila
 Osandeset zaviće jon kila
 Da težina vriće mu izdaje
 Prave mire što jon kantar daje
 Di je duša vrića više piza
 Al kako bi on palace diza
 I pripravlja gospiske obide
 I ostale važnije potrube
 Da mu nije za težaške muke
 I njiove ne hranu ga ruke
 Jer on za se raditi ne more
 Svalio se ne more se gore
 Ispod brade podbradnjak pustia
 A podrobak tusti izvalia
 Sija mu se za vratom erleni
 Regbi da je od loja sliveni
 Nit se koga straši niti boji
 Jer sam jedan on se gazda broji
 A izmedju na stotine ljudi
 S kojim radi kako mu se ljubi
 A kad račun od smole izdade
 Da ostatok od novca ti dade
 Priko hrane što si je izija
 I mesečno od njega dobija
 Sve bi rada da kod njeg ostane
 Tebe od nje ni novčić dopane
 Tad ti račun izvadi od hrane
 Za sve stvari što su ti poslane
 Koga Čovik tad u ruke prima
 Da izvidi čisto o stvarima
 Jel mu svaka u redu pisana
 Dal što višeg nije nanizana
 Ali pusto pismen izmrčio
 Najmudriji ne bi dokučio

Onde više onde ne zna šta je
 Bog jedini da mu kraju staje
 Samo vidi gdje svota iznosi
 I mali mu ostatak donosi
 Mnogima se kruto sree smuti
 I nepravo pamet nu pomuti
 Kad pogleda račun nepravedni
 I od njega krivo privedeni
 Brže za se nadje zatočnika
 Dobra znanca ingleškog jezika
 Da rad njega s njime govor vodi
 Od računu pogriške navodi
 A on onda kad toga dopane
 Laskavo jin odgovarat stane
 Pogriške vam nema u računu
 Ni najmanju ne imajte sumnju
 Jer ja tega učinio ne bi
 Rad imena kog nosin na sebi
 Koje mi se na daleko čuje
 Pa zar misliš da ga s tím otrujen
 Zato dalje o tom ne govori
 Nit Čovikom takovin me tvori
 Ovi libar što je u zaklonu
 Neka znate priznanje zakonu
 I ja sam se na njemu zakleo
 Pa zar misliš da bi tvog oteo
 Zato sve što na njem je pisano
 U račun je čisti tebi izdano
 Daklen sumlju u sebi umiri
 I ostatok od novaca primi
 Jer ako me za kriva priznaješ
 Možda da se na zadnju pokajes
 Tako našeg on u tomu smete
 I čestvila nova mu oplete
 Da ne znade što zboriti veće
 Strašeći se gore nesreće
 Jer neznađuć zemlji običaja
 Ne zna zakon inostranski kraja
 Vidi drage neima slobode
 A narod ga na popriko bode

Još mu varke i zaplete stvara
Rad bi da ga od svog kraja para

Kako ćete od svake vidići
Pismu redom ko bude sliditi

TREĆI DIO.

Progonstvo od Ingleza sa smolnog zemljišta.

Baš iljadu devetstotog lita
Ta godina biše grozno vit
Za naš narod što se ovamo zbiva
Po Zelandskim krajevin se skriva
Jer Inglezi prot njima ustali
Od nji svaku novinam javljali
Da ji amo uz iljade spada
Premda toga ni bilo nikada
I da plodna zemljišta od smole
Sasvin puste i nemilo gole
Usto da ji sve dopada veće
Svaki danom parobrod izmeće
Ter ako se ne bi ustavi
I silon ji pute zapričili
Ol zemljišta zatvorili smole
Da na njima kopati ne more
Zelandu će novu pritisniti
Pa će za nas naopako biti
Dok ovako novine javljale
I o narodu našem raspravljale
Zelandske se čete sakupiše
Velentonu Molbu upraviše
A na ruke njiova Vladara
Od Zelande cile gospodara
Ter ovako u Molbi mu prave
Naša diko i dobri Vladare
Vi znadete da Zelanda nova
Krv je draga naši Pradidova

Za koju su oni umirali
I tilesa svoja žrtvovali
Od divljaka dok su je uzeli
I njezine kraje zauzeli
Mnoge krvi podnili proliće
A sad drugi u nju nam dolije
Te je ništi i nemilo pali
Ko vukovi po njon napopali
Ter njezine raznašaju plode
Na nas veliko siromaštvo vode
Al najjače sad u ognju gori
Austrija jer je teško goli
Kojizi je ovamo pripalo
Stara mlada na iljade spalo
A uz to ji sve veće dopada
Ko studenog iz oblaka grada
Te na smolna zemljišta srnilo
Što je naše sve ufanje bilo
Ter ji puste i tlače nemile
Za se zlatne sabiraju lire
Koje šalju svomu zavičaju
Od nji malu korist nam davaju
Oli kad ji na stotine steće
Austriji tad s njima uteče
Te s istima liran od Zelande
Amo druge upućivat znade
Zato sad vas svi molimo milo
Da na ovo gledate ozbiljno

I uz to se vruće zauzmete
Da nam dalje ne nanosu štete
Jer kad ne bi Veličanstvo vaše
Pogledalo na nevolje naše
Teško nami i našem potomku
Na ovom Zelandskom Otoku
Molbenica kad ovaka spade
I vladaru u ruku dopade
Odma živo na posa se meće
Te veliko sačinjava vjeće
U kom se je zborilo opširno
Temeljito vruće i ozbiljno
Inostranca kako da ustave
I od smolna zemljišta odstrane
Kojeg gole i plod njezin dižu
Te s noveima zavičaju bižu
Budući ljudi jedne narodnosti
Jedne želje i jedne umnosti
I svi jer ji jedan jezik spaja
Lako tomu dodjoše do kraja
Ter za svomu ugoditi puku
U vićanju učine odluku
Da sva plodna zemljišta od smole
Po Zelandi odma se zatvore
Za vas narod inozemski kraja
U Zelandi što se sad pribraja
Još svrh tega zakon postavili
Za svakoga kog bi uhvatili
Na smolnom zemljištu da kopa
Globu jaku da bi svaki dopa
Ter ako li globu ne izplati
Za nju mora da tamnicom plati
Zakon taki kad se učinio
Na njeg Vladar pečat udario
Te se odma izda po Zelandi
Nek se dozna što Vladar uradi
Kako narod svoj braniti znade
Kad mu svoje priopćuje jade
Bože mili velika veselja
Nižih puka kad si ispunji želja
Ter dočuli za tako izdanje

Da jin vladar ni došao smanje
Sve to pliva u jednom radosti
Lica viša i s njim narod prosti
Jer dovoljna dočekali dana
Da izgone vanka Austrijana
Blagosivlu svojega vladara
I njegova sva kolina stara
Koji za nje zauze se vruće
Ter ispuni njovo čeznuće
Sve to skače i viće iz glasa
Sad već nije počasit časa
Neg zemljišta smolna uhoditi
Austrijake vanka izgoniti
Prenda tako ni bilo u viću
Da na same Austrijake viću
Jer je zakon za svakog izdao
Inozenstvu ko je pripadao
Da se imaju svi skupno motriti
I od njizi zemlja zatvoriti
Al drugi se njima ne kajaše
Jerbo zlobu na nama držaše
Zato sviju bihu želje jake
Progonjene vidit Austrijake
Pa moj Bože dobrostiv oviše
Smolnim zemljjan gdje ljudi borave
Da ji od nji dignu i odstrane
Malo pita di su portugezi
Gjapanzezi ol ti Francezi
Gjermanezi ol ti Sirijani
Neg da kažu di su Austrijani
Ter kada bi do njizi dostigli
Glas ponosni do neba bi digli
Neka znate ljudi Austrijani
Da se zakon digao prot vami
I evo vam oštro naredjiva
Sa zemljišta smolnog odiljiva
Koji van je toli omilija
Ko da van ga Pradid ostavija
Još nek znate vrime van izdaje
Četiri dana već van neostaje
Sa zemlje se diliti imate

Svin prtljagan neka dobro znate
 Jer ako bi koji kašnje osta
 Taj protivnik zakona bi posta
 Gdje bi globu isplatija jaku
 I čeznio tannici u mraku
 Bože mili s velike visine
 Dobri stvorē od žive istine
 Ti sam poznaš tad veliki jada
 Dalmatinci kad začuše tada
 Da imaju biti prognanici
 Ko lopovi ol ti nasilnici
 Tkol većem da se slegne sramu
 Tkol u težem da se nadje stanju
 Ta ti ljudi naši Dalmatina
 Kad se taka oglasi novina
 Na ti način latu ji iz zemlje
 Ko divljake prvo nevidjene
 Svi se bihu u pameti smeli
 Navlastito što bihu noveli
 Jer u jadnu nadjoše se stanju
 Ni pri radu nit svomu imanju
 A novčića triban ne imade
 Nit Ingleškog jezika poznade
 Da bi sebe komu unajmio
 Ljueko tilo od glad sahranio
 Teško živit umrit ne more
 A oko njeg na sve strane more
 On se naša brez nikakve nade
 Na otoku od Nove Zelande
 Koga more sa svi strana zidje
 Skupo plati svak koji ga pridje
 Svi mišljahu u svojoj pameti
 Da moraju na njemu umrieti
 Kod Ingleza naroda opaka
 U kom zloba priresla je jaka
 Al Bog dobri s veliki visina
 Tad sjedini srca Dalmatina
 Pa se stahu zauzimat vruće
 Brat za brata što biše moguće
 Ko što ima jedan zdrugin dili
 Da mu zemljak ne nastrada mili

U tudjemu svitu dalekomu
 Pri veliku ne nadanju svomu
 Tad začeše društva sastavlјati
 I zemljišta smolna kupovati
 Od Ingleza tadašnji gospara
 Divlji ljudi ostavština stara
 Tad ko more svaki novac daje
 A ko nema uz društvo pristaje
 Jedan drugom u jomoć priskače
 Da ga bide ne napadnu jače
 Al dok vako naši skladovali
 I hrdjam se podložit nedali
 Inglezi njim i tu dotečoše
 I veliki šteta nanesoše
 Jer dok bi njim zemlju prodavalı
 Na svaku bi ruku ji varali
 Hvaleći ji u zvizde kujući
 Na se teške kletve stavljajući
 Da su plodne nigda ne kopane
 I ko oči u glavi čuvane
 Zato novac što budete dati
 Rad njizi se ne čete kajati
 Jer će van se povratit glavnica
 I još dobra izplatit nadnica
 Vako bi van laskavi Inglezi
 Naše ljudi u zemljid uvezli
 I činili da ji skupo plate
 Prenda mnoge bile bi o rate
 I iz njizi smola izvadjena
 Još za vrime Zelande skoprenja
 A naši bi njima virovali
 I poštenu rič jim obdržali
 Prenda bi se kašnje pokajali
 Kad bi pošli i zemlju kopali
 Videći je gdje je preorana
 I rič časna Ingleza izdana
 Nego samo da bi se pomogo
 Gdje no lemiš ni dopriti mogo
 Tute da bi štogod izvadili
 I glavnici sebi povratili
 Sve na foreu teška rada svoga

Brez naprtka sebi ikakvoga
 Još je bilo pošteni Ingleza
 Sto bi s našim došli do saveza
 Te jin zemlju ko vlasnik prodao
 I gospodar svr nje bi se zvao
 Dok bi novee od njizi primio
 Pa bi onda noći pobignio
 Crnin mrakom što bi mogo brže
 Da se našin sa očiju svrže
 Naši sudeć da su tad vlasnici
 Svr plaćene zemlje baštenici
 Tad bi pošli i raditi stali
 Da bi štogod smole izkopali
 Ali smetnje tad istoga dana
 Došla bi jin četa oružana
 Dokazat jin da bihu poslani
 Sa zemljišta da jih svi odstrani
 Jer da zemlja ima gospodarara
 Brez onoga od kog se je prodala
 Još od prošlog dugoga vremena
 Na njegova sina uvrštena
 Zato znajte brez ikakve sile

Koje bi vam lako naškodile
 Sa zemlje se dilit imadete
 Da u veće troškove neupadnete
 Naši videć oružnike silne
 Opomene još gdje daju zbiljne
 Druge nema neg ostaviti zemlju
 Pa se sudu obratit otetu
 Oklen mali došli bi dohodei
 I tako bi propali in novei
 Ovako su ova slavna dila
 Od Ingleza sva pravljena bila
 Našin ljudin kada ji vidиše
 Da od njizi zemlje zatvoriše
 Jer jin lipa tada biše zgoda
 Čini svaku od našeg naroda
 Buduće oni tada izagnani
 Druga tudjem jeziku neznani
 Pa su tužni voditi se dali
 I svačijon želji pristajali
 Ko brodica na morskoj pučini
 Kad je vitri napadaju silni.

ČETVRTI DIO.

**Pjesma od užasnog dogodjaja, parabroda Singamait, u kojem
 čete viditi čemu se podlaže ko tudjinom luta,
 i zlobu Ingleza.**

Na iljadu devet sto i treće
 Spominjem se te jake nesreće
 Kad parabrod Singamait zvani
 Dilio se sa prozorjen ranin
 Od Sitnoga na debelo more
 Za krajeve od Zelande nove
 Na komu je bilo od istine

Puka više od dvije stotine
 Narodnosti različiti strana
 Još pet ljudi Dalmatinskog panja
 Od Hrvaskog dičnoga plemena
 Kazat éu njim sad redom imena
 Jure Prodan najprvimi soada
 Od Makarske plemenita grada

A od sela velikoga brda
Ljuta krša i kamena tvrda
Drugi Mijo Borić iz Podgore
Krasnog sela izpod Biokove
U kom svitlost Hrvatska izniče
S kojonon se Dalmatinci diće
Š njim dostavljam miščanina više
Lunjević se Luka ovi piše
Četvrti je moj narode mio
Mlado momće Markotiću Mio.
Ovi van je od Vrgorca slavna
Gdje vitezi bijahu odavna
Peti Jure Pribičević se viće
U dičnomu Zaostrogu niće
Koje selo uzgoji mladicu
Što je čuva hrvatsku pravicu
Na djemiji ovi tad bijaše
Ka Zelandi novoj putovaše
Da njezine nhode krajeve
Smolne zemlje mnogo proslavljenе
Prvog dana lipo vrime biše
Od Sitnoga kad se odiliše
Jer pogodna bila njim pučina
Š njom vladaše velika tišina
Zadovoljni svi u sreim staše
I plovidbu mora uživaše
Igrajuć se na krasnome danu
Sve dok sunce u more upanu
Al kad sumrak nastanuja bija
Nad njima se ern oblak svija
Koji hitro u zraku letaše
I pučinu u nemir davaše
Al otoga nije sila bila
Svak se svojin posteljan dilija
Da bi sanak boravili mili
Dok jin dane jopet svane bili
Tako oni dok mirno ležaše
I ugodni sanak uživaše
Nad njima je erna oblačina
Dolazila sve to ogorčenja
Stala stvarat po moru doline

I valove kakono planine
Na parobrod koje nasrćaše
I njegova strane razbijaše
Ter od velki valski napadaja
Vas se narod razbra od spavanja
Koji osta u čudu veliku
Slušajući nenadanu viku
Silna mora gdje pod njima vrije
I orenje nebeske arije
Sv k se tada u sebi sabraše
I na vruće molitvice staše
Svojemu se priporuće Bogu
Da se zdravi sahraniti mogu
Na krajeve od Zelande nove
Još svak svetog Imenjaka zove
Pogledaju na njivo stanje
Tako naši moleći se vruće
Čekajući od zore svanuće
Da što prija razjasni se more
Da bi silne razgledali gore
I vidili jel pogibelj jaka
Oće li ji pričekati majka
Al čemerna tad jin svane zora
Još jađnija svitlenost od mora
Mutne tmine jer po njemu paše
Iz kojizi kiša prosipaše
Ništa š njega pri sobom ne vide
Neg doline mora jazovite
I valove gdje naglo dostižu
I parobrod u visine dižu.
Pa s njim jopet u dolinu rinu
Da ga sruše u morsku pučinu
Teško ga je ozledilo bilo
Mrtvu bandu jednomu odnilo
On se ranjen dolinam provlači
I sa silnim valovin se jači
Kapetani na timunu staše
Parabrodu pravac uzdržaše
Još komand došao je treći
Zle bilege u moru videći
Svi nastoje da mu pravac drže

Da ji tmina sa puta ne svrže
Ali ko će odoliti sili
Tko li pravac držati u tmini
Puno mutno što prid njima staše
Da se s krme prova ne vidjaše
Tako mi je povjerenio bilo
Od mlađića što je tute bio
Te tako ji ta tminoća kruta
Parabroda dignula sa puta
Da nezna se kud ni kamo idju
Nit kojizin da krajevin pridju
A noć uz to nastanula bila
I mrak drugi sa sobon donila
Te se s tminan uskupno sastade
Tko većega mraka da poznade
Parobrod se moru otimaše
I kroz guste tmine prodiraše
Boreći se sa pučinon jakon
I velikin napadnutin mrakon
Al u jutru na početku dana
Mutne zore i prozorja rana
Čujte tuge i nevoljna glasa
Parabrodu ultimoga časa
Jer u tminam našla mu se boka
Kraj morskoga visokog otoka
Izgubljeni do njega doluta
Gdje ga žalost zadesila ljuta
Jer valovi ljuti iz pučine
S njim udari o morske hridine
I kakav mu lak udarac daše
Vas po njemu narod popadaše
Uz to jopet na njeg se navrati
Š njim o stine drugi put zamlati
Ovi jaki udarac je bija
Na sve strane vodu otvoria
Silna u njeg kad započe voda
Stade jauk po njemu naroda
Svak ničice pada na kolina
Moli vruće svoga gospodina
Pa bi jim se dobri smilovao
Duši misto na nebesin dao

Vide spasa tilu ne imade
Mole da in duša ne propade
Drug se lrugu u naručaj stavlja
Š njim se prašća za vazda rastavlja
Brat se bratu oko vrata vije
Dok ji more obadva pokrije
Žena mužu ogrljiva ruke
Da bi skupa podnašali muke
Majka dite sebi prigrljiva
Da ji more zajedno uživa
Svak tad strepi od straote sanu
Gledajući kuću nenadanu
Silna mora njegove brezdane
U kom će njim pomrčati dane
I sjaj sunca s nebeski visina
Morska će jin oteti dubina
Al najveća žalost ji ubiše
Dvi ladjice kad se odiliše
Od nesretnog svoga parobroda
Napunjene što bihu naroda
Tri su od nji tad nad njemu bile
Što su naglo moru se spustile
Te se u nje narod saranjiva
I potpuni broj se ispunjiva
A kad su se napunile bile
Parobroda tad se odilile
Ali jednu valovi suzbiše
O parobrod š njome udariše
Tako jakin udarecon zamlati
Da jon strunu popoli rasplati
Tad vas narod što je u njon bija
Na mutnom se moru nalazia
Jedni tone a drugi jauče
S trećim more o parobrod tuće
Valovi ji nemilo poraze
I sruše jii u duboke jaze
Dvi se druge u pučinu dale
Prenda spasit nisu se nadale
A kada se ove odiliše
Ko žalosti da opiše više
Gledajući narod s parobroda

Gdje se svoga opršta naroda
Premda moru u jaze tonjaše
Srubčići jin milo pozdravljaše
Kao reći otili jin da su
Z Bogom braćo na ultimom času
Tako platna dok vijahu tanka
Znak dajući njiova rastanke
Silno more na parobrod pane
Od jednon ga za vazda nestane
Poklopi ga sa sva četri kraju
Ter valove priko njega valja
Sad veliki Bože sa visina
Kakva ladjan ima bit sudbina
Što su mutnim moren zaplovile
I k istoku ertu upravile
Kad na njima rane ne imade
Kako narod taj se spasit znade
Mokri bosi u to na po goli
Tko takovin da jadin odoli
Još svr tega poraza nemila
Ladja jedna vodu otvorila
U njon tri su Dalmatineca bila
Medju ostalin što se nalazila
Al nesritan svak tada ostade
Kad se ladja napunjati stade
Svima bihu izgubljene nade
Više vidit kraje od Zelande
Dok napokon njeki u nevolji
Osvesti se te druge zamoli
Da bi more stali vanka liti
Ne bi li mu mogli odoliti
Te ga take izlivajuć vanka
Sretnjeg dočekali danka
Premda bihu od straha usali
Iznemogli od glada pripali
Ipak vruće poslu se prgnuli
Pogibelji da bi izbignuli
Bacat more svi žurno nastave
Jedni sićin drugi s kapan zglave
Te u temu tako ustrajaše
Videć da mu odolit mogaše

Kroz guste se tmine provlačeći
Valovi jí na sebi noseći
Al budući iznemogli više
Jer ji snage ostavile biše
Vide sili odolit ne mogu
Svojemu se priporuće Bogu
Pokajanje zadnje učiniše
I morskin se jazin pripraviše
Al Bog dobri sa druma visoka
Š nji svojega nepomičuć oka
Dahnu jednog da u gustoj tmini
Vidi otok na morskoj pučini
Koj u čudu vikne iza glasa
Sretno braćo eno nami spasa
Pogledajte otočić u tami
Što se sada nalazi pred nami
Bog je s náma i njegova mati
Na nj čemo se sahraniti dati
Bože mili kad ga vidiše
Ko da novu snagu zadobiše
Žurno skupa na posa se stave
K otočiću ladjen uprave
Na kojem se svi sretno spasiše
I na daru Bogu zafalije
Tako oni na nj spaseni paše
Ladjica jin na moru ostaše
Koja brzo valila se vode
Te u jaze od pučine ode
Sad kuda će ta tužna družina
Na sve strane oko nji pučina
A otok njim ne imade rada
Gore trave nit drugi priroda
Da bi svoje pokripili tilo
Koje njim se mrtvo pretvorilo
Mokri gladni uz to goli bosi
Smrt nemila mora da ji kosi
Al Bog koji tute ji sahrani
Čujte primjer kako ji obrani
Po jednomu mladu Dalmatinu
U kom misa plemenita sinu
Jer dok drugi po otoku paše

U nesvjeti jer za se neznaše
On gospodju zamolio jednu
Baš prvoga kapetana ženu
Da mu iglu iz vlasiju dade
Te da zadnje još pokuša nade
Da bi narod sačuva od glada
Koji teški izmedju nji vlada
Dragovoljno Gospodja mu dala
Premda joj je uzdržala
I kad mu je u ruku dodade
Brez šešira na na glavi ostade
On se odma na posao stavi
Da od igle udicu napravi
Bog mu dade zanatlia posta
Udica mu ko stvorena osta
Za nju meku sad u misli stvara
Stini podje lunpara odpara
Izvadi ga stavi na udicu
I napravi ribi zaoblju
Zatim ime svemogućeg zove
Rukom mahnu pak u more

s njome

Bože mili velika ti fala
Pa iglica premda biše mala
Ali kripost veliku imadjaše
Jerbo tako svemognući htjaše
Pedeset je na otoku svita
Ljudi žena i mladjega evita
Igla malo sve jí tad sahrani
I s ribon jí iz pučine hrani
Dasaka su sobom izbacili
Na otoku kad su se spasili
Te sad u nje vatru upiriše
Al na žalost vele ji ne biše
Zato vatra vele ne trajaše
Al se isto gladu ne pridaše
Neg njegovon za pobjeći sili
Morsku ribu sirovu su ili
Sad od njizi da neidjen dalje
Druga ladja jerbo mi ostaje
Da dokažem kuda plovi ova

Priko silni morskije valova
Kud vijuga posred crne tame
Kuda li će na koje li strane
Jer i u njon nas je tute bio
Prodan Jure i Markotić Mio
Buduć moćna da biše u svemu
Još jon srića priskočila temu
Da kapetan s timunon jon vlada
I umorna svog ne štedi rada
Govor njegov od vrućega rada
Kog ulaže izmedju naroda
I sokoli družinicu svoju
Da se morske propasti ne boju
Jer koji nas u ladju sahrani
I najviše propasti obrani
Onaj će nam kopno udiliti
I nadalje za nas se misliti
Zato vruće u Boga ufanje
Dok nam zora od spasenja svane
Bože dragi taj govor mu mio
U ladji je vas narod kripi
Da se jadin ljutin otimaše
I kroz guste tmine prodiraše
Tako s moren dva dana ploviše
Neznađući di se naodiše
Kad trećega dana od prozorja
Bože mili divna li prizora
Za taj narod kad zgledaju humice
Od Hohore gdje ji grije sunce
Izvan sebe svi tada ostanu
A kada se razbraše od tmina
I spoznadu kripost gospodina
Svi ničice na kolina paše
I vruće mu zahvalnicu daše
Za tin jope drugu su mu dali
Kad su kopnu na krajeve spali
A kad narod začu od Ohore
Te novine na rasvitku zove
Sve to skače staro i nejako
Na nogama opiruć se lako
Promičući kroz gustu lužinu

Izgubljenu da vide družinu
 Koja njima nenadano stignula
 Pogibelji morskon ubignula
 Još su sobom ponili izbine
 Tople robe da na nje promine
 I ostalo što biše glavnije
 Ruma vina u bocam rakije
 Ter kad moru na obale spali
 I vidili taj narod usali
 Teške jin se smilovalo na nje
 Videći jin prikukavo stanje
 Svak ji grli i ljubac jin dili
 Prenda su ljucki osinj bili
 Hranu daju što su jin donili
 Sa odjelin suvin zaodili
 Još njim daju rakiju i vino
 Svoju dužnost osvitlaše lipo
 Zatim Ruma to piće veselo
 Pak ji vode sa sebom u selo
 Tad kapetan tužna parobroda
 Odma toga zapita naroda
 Da mu kažu brzojavka di je
 Da novinu na društvo otkrije
 Koji lako kazaše mu za nju
 On se prišno požurio na nju
 Jadne glase tad na društvo javlja
 Parobroda nesriću raspravlja
 Kako udes zadesi ga ljuti
 Rad vrimena što bijahu mutni
 Još njim ime otoka prinio
 Gdje se razbi gdje je potonio
 Nadostavljuć sebe mu oglasi
 Gdje se sretno na Hohori spasi
 U ladjici malon s parobroda
 Sa trideset i osam naroda
 Još je jedna od straga ostala
 Sto se za mlon u pučinu dala
 Ali od nje ništa ne znam što je
 Svrhu nač joj to sad vami dajen
 Brzojavka kad vaka prispije
 I nenadnu novinu otkrije

Društvo odma u svom začudjenju
 Od Auklanda parobroda spremu
 Koj se u luki tada nalazaše
 Zelandija imenom se zvaše
 Ovon vatru pod kotlove žežu
 Te je naglo iz luke izvezu
 Još svu snagu koju imadjaše
 Komandant je upotrebit daše
 Da što življe moru se otimlje
 Do otoka te morske Planine
 Željni narod da nastradi spase
 Ako bi njim gdje začuli glase
 Cilu noć su po moru plovili
 Dok su ranim jutrom dodili
 Tim spazili otok na daljini
 Gdje se ogleda na morskoj pučini
 K njemu odma pravac upraviše
 U pameti jer sudili biše
 Obilazit početi sa njega
 Otočiće što bihu do njega
 Ter tražiti da djegodir nije
 Mrtvo tilo ol da živo bdije
 Tako naglo dok moren plovio
 I tihano more razgonio
 Narod tužni koji spas čekaše
 S otočića željnoga gledaše
 Mal vidući da ne idje k njima
 Jad i tuga nastala medju svima
 I Gospodje u ljutomu plaču
 Sebe svoje tad haljine svlaču
 Da jim znaka daju od spasenja
 I nenadnog tute naseljenja
 Jer otočić te ledene stine
 Krv soruću veće jim ispile
 Bože mili velike milosti
 Sad će sunce granut jin jasnosti
 Jer komandant primičući bliže
 Srčal durbin na oči podiže
 Postavi ga na dva svoja oka
 Sta razgledat po moru otoka
 A kada ji prikupio biše

S durbinom ji sve redom motriše
 Tako motreć s durbinom je spao
 Na otočić gdje je narod stao
 Kad od jednom vas u sebi stresе
 Svojin očim jer želju prinese
 Gleda narod po njemu stojeći
 I još platno u vise dižeći
 Durbin tada sa očiju skine
 Kapetanim novinu odkrije
 Još naredi da parobrod vrnu
 Ka otočiću pravac mu obrnu
 Bože dragi čija može ruka
 Radost pisat tad onegar puka
 Kad vidiše da parobrod vrnu
 Na njiovu naselbinu crnu
 Na kolina odma se spustiše
 Premda stine nažuljane biše
 Bogu stali slagati pismice
 I vruće mu davat zahvalnice
 Kad pogleda na svoje stvorenje
 I željno njim udili spasenje
 Tako oni dok na molbi staše
 Parobrod se njizi primicaše
 I u stizin do njizi dopao
 Malo dalje otočića stao
 Brže ladje u more spustiše
 Otočiću pak ji zaputiše
 Na koje se narod spasi tada
 I od teška izbignuše jada
 A kad momčad s ladjama zavela
 Parobrodska glazba započela
 Da njim znake od radosti daju
 Još barjake na janbor isaju
 Svak veselo i željno ji čeka
 Nji u ladjam uvatila jeka
 Sve njim suze teku od milinja
 Promišljuć Ljubav Gospodina
 Nenadano kako ji sahrani
 I od teške propasti obrani
 A kada su na parobrod spali
 Taj čemerni i narod usali

Svak se željno sa njiman
 pozdravlja
 Još i usne š njiovin sastavlja
 Suhu robu na nje prominiše
 Svakovrsne rane njim doniše
 Zatin piće da njim grije tilo
 Koje njim se već smrznulo bilo
 A kada ji pokripili biše
 Zatizin njim upit upraviše
 Mogul znati da još kogod nije
 Po otocin da se djegod krije
 A oni njim tad odgovor dadu
 Da za tilo nikakvo neznađu
 Neg za jednu ladju što je š njima
 Kratko vrime plovila u tminan
 Al je brzo s vidika nestane
 Buduć jake tad bijahu tame
 Sad Bog znade gdje boravit more
 Ak u mutno ni stonula more
 Oni odma uz to njim dokažu
 I novine od ladjici slažu
 Gdje se sretno na Ohori spasi
 I sva novost po njon se oglasi
 Tad s tizim su isto zaplovili
 I otoke redom uhodili
 A kad nikog ne vidili biše
 Do Oklanda tada zaploviše
 Jer i mračnost nastanula bila
 Jasnost sunca more se skrila
 Tako oni po moru ploveći
 Tihanu se moru otimljući
 Drugog dana zdravo do odili
 Grad Oklanda misto otvorili
 Ali pria neg u luku stignu
 Parobrodu glas na paru dignu
 Još na janbor barjake isaju
 Da oznake gradin davaju
 Nek spoznadu da vode družine
 Sačuvane od morske pučine
 Bože mili velika ti fala
 Ta novina kad se raza brala

Kako željno dižu se gradjani
Da gledaju narod nastrandani
Gradska luka prostrana je dosta
Ali gola tad na njon ne osta
Ljucka noga gdje ne biše pala
Stara mlada ol diteta mala
Svak to čeka srećen razdraganim
Kad će stignu narod nastrandani
A parobrod pri neg se dovuče
S istom robom koju imadiše
Na otoku kad se naodiše
Želeć da ji gragjani poznaju
Kad se luci na kraj iskrecaju
Bože mili to društvo usalo
Kad je svitu na očigled palo
Reg bi da su uskrsla tilesa
Po mogućству Božiji čudesa
Nasta jakog svita promicanje
A svojbine kroz puk prodiranje
Ko lavovi kroz svitnu svrnu
Da svojbinu poznavaju crnu
Š njim se ogrli od nevoljan pita
I sretnomu spasenje čestita
Tako niki doklen uživaše
Sa svojim se drago pozdravljaše
Mnogi drugi stahu skamenjeni
I u lišeu blidno prominjeni
Jer ne vide koga su čekali
Razjadani ispitivat stali
Tko za brata tko za prijatelja
Njeki za svog dragog roditelja
Jedna eura tutekar je bila
Mnogo puka na plač okrenila
Kad pristupi napunjena tuge
Pri te tužne i čemerne druge
Ter drhćući tihi glas otvori
Od družine jednoga zamoli
O mladiću milosti mi ne krati
Na pitanje odgovor mi dati
Kaži želju tužnog sreća moga
Što mi od brata biše rodjenoga

Oca majke roditelja mili
Što su vaši družbenici bili
Gdje su sada gdje mi se naode
Jer u društvu ne vidin ji ovde
A srce mi jaku tugu sluti
Ko da će ga udes sletit ljuti
Zato čeznem da štograd doznađe
Jer nikoga do nji ne imadem
Mladić tada curi odgovara
Jedva blide da usne otvara
Bol pritrpi mladjana dvice
Crno jami pa pokrivaj lice
Jer za društvo od koji me pita
S ovega su priselili svita
U jednome ogrljaju vruću
Ne nadaj se njiovu svanuću
Bože mili ta cura nevina
Olđeni ka studena stina
Kad tu tešku dočula novinu
Sva se u sebi iznova prominu
Ljuto ciknu o rodbino mila
Zar toliko vami sam skrivila
Te me samu ostaviste amo
Sunce sjajno da mi svitli tam
Zatin na tle izvan svisti padne
Divičanskog glasa njon nestade
Još u za nju biše drugarica
S vrućin suzan oblicheni lica
Jer svakomu svoga milo biše
Gdje u moru kosti ostaviše
Pak svak svomu domu se odili
Dalmatinci sa zemljacim milin
Kojih mnogo tada tute biše
Sad od ovom dospjevajuće više
Neg da kaže misa započetu
Kako naše sad u mrežu pletu
Jer čim ovo društvo je dopalo
Odma se je ispitivat stalo
Kako se je nesrića zgodila
Ozbiljno se istraga vodila
Još svrh tega pitali ji biše

Kad parobrod u more toniše
Jel svak dužnost svoju izvršiva
Gospodjice u ladje spasiva
Jedan drugom pomogao vruće
Za spasenje što biše moguće
S tizim dalje pitali ji bili
Kad su s ladjan po moru plovili
I jel bila otvorila voda
Zapritila po pogibelj naroda
Jel svak željno na posa se dao
Dal ko nije temu izbjegavo
Od sveg toga otili su znati
Za tamnicu neharnicin dati
Sad moj Bože tko će ostat krivi
Nitko drugi nego Dalmatini
Oni svemu tom bižali biše
Željno od nji niki svidičiše
A novine ne čekajuće vrime
Odma mlade glasi Dalmatine
I dila jim premda zlatna biše
Prid narodon tada očniše
Al Bog koji nad pravednim gleda
Da kriv trpi to nitko mu neda
Najprvoga danu kapetana
Da svidokon bude inostrana
Ti pravedni ljudi Dalmatina
Da nji teška ne dopadne tmina
Ovi pravu istinu kazuje
Dalmatince u zvizdama kuje
I još kaže neznađuci dalje
Miritaju križe i medalje
Za njiovu srećenost veliku
Nek njim bude na slavu i diku

A gospodja supruga mu mila
Svidokon je tad i ona bila
Kaže pravo ne taji istinu
Harnost daje jednom Dalmatinu
Na otoku kako ji sahrani
I najviše propasti obrani
Još divojka jedna tute biše
Glas dizaše što mogaše više
U ozbilju kakono lavica
Braneć ljubav jednog Dalmatince
Koju njon je učinia bia
S parobroda u ladju spasia
Tako buduć sva ova doznanja
I dila njim prava dokazana
Ostadoše rešeni u svemu
Još novine glasile o temu
I dila njim prva očnjena
Sada bihu svitlo proslavljenja
A sad moja Dalmacio divna
Draga Majko dice Dalmatina
Ja znam ti ćeš ostati ledena
Ka šibica na mrazu malema
Kad dočuješ ovi vjesti novi
Što ti tvoji podnose sinovi
U ovin tudjin zemljjan nepoznanim
Gdje su teško od svakog gledani
Kano ovca zapuštena stada
S kojin ruka nepoznana vlada
Al što čemo nam je trpit svaku
Kad sudbinu imali smo taku
Dok nam danak sretniji osine
Na zemljiju stare domovine

PETI DIO.

Doživljenja Inozemstva, kratko spjevan dokaz od nenadne smrti triju mlada Dalmatinca!

Noć je duga al mi trenom minu
Dok sam živu slagao istau
Krute muke i neugodnosti
U Zelandi od naše Mladosti
Sad mi zora na vidiku svieće
I sanak mi na oči namiče
Malo usnu al se brzo prenu
Jer najvećeg jada se spomenu
Pogibelji i smrti nenadne
U kojizi mnogi narod padne
Koji svitom i tudjinom luta
Kako smrt ji zaletiva ljuta
Sreem predam al mora nastati
I priliku od njekivan dati
Na koji su način dovršili
Bog da pokoj u dili njim mili
Sad najprvo primjer ēu vam dati
I nenadnu smrt njim oplakati
Od tri mlada plemenita bora
Od Makarske gornjega Primorja
A od sela Padace prozvana
Gdje najprvog vidili su dana
Prlenda se Paško jedan zvaše
Šimić Ivan drugi van bijaše
A treći je dostavljajuć više
Nikola se Cvitanović piše
Ova sva tri prijatelja biše
Dok u rodnom svom mistu živiše
Skladovali lipo se gledali
Jedan drugog pobratimon zvali
Dok najposlin sva tri istog dana
Od svojeg se odiliše stana
I u skupu preko Oceana
Zaploviše do Zelandski strana
Gdje brat mладji Šimića Ivana
Dočeka ji sreća odragana

Vrime kad su Oklandu prisili
Sa braton se pozdravili Mili
Nakon šeste to bijaše godine
Odiljenja od svoje domovine
Da svog brata bratinski pozdrav
I tisne mu ejelov od ljubavi
Malo vrime u Oklandu biše
Gredbari i jopet zaploviše
Ante Šimić gdje je tada stao
Tu živia i smolu kopao
Gredbaria ovo otok biše
Al krševit i ljutit odviše
Jer vas pokrit pod buškon je stao
I sa silnim pećinam je zjao
Potonjem bihu jake uzbrdine
I duboke ljute prodoline
A potoci ko grane od rike
Nizanj jake činili su vike
Po njem praprat bijaše prosuta
I šikarja stezala ga ljuta
Nad njim mutni oblaci se više
Jaki vitri od svaklen ga biše
Unj sunčene malo sjaše zrake
Nit milote primalo se take
Al su ljudi isto na njem stali
Gredbarie muke podnašali
Jer plod zemlje stezobiji tute
Radi smole po njemu prosute
Tako ova tri mlada novela
U tu pustoš kad su se dovela
Neobično pogledat njim biše
Ljuti krši i pustoš odviše
Mal videći druge mostrance
Domorodce i svoje poznanice
Kako trude spustošiše bore
Tad i oni svemu se pokore

U kući su sva trojica stala
Ante se je Šimićeva zvala
On četvrti još šnjiman od više
Drugovač i živio biše
Ova kuća od prostora mala
Na brežuljku jednomoje je stala
Oko koje jednu i drugu stranu
Dva potoka tekla su niz stranu
Al zanosno tako su odili
I tihano dolon žuborili
Da su istim odnašali muku
Stanjenicim na tomu brežuljku
Tako oni na njemu živeći
Gredbarie muke ponoseći
Teški truda vratolomni strana
Navršiše godinieu dana
Dok i druga dva miseca više
Na tom mistu boravili biše
I stizim su doživili dane
Kazaću van čim malo odanem
Čudne tuge ne more se jače
Na četrnaest to biše veljače
Kad začela kiša iz arije
Padat sitna povrh Gredbarie
Još po ciloj Zelandiji lila
I općena ta da nam je bila
Sitna kiša ali brez pristana
Sve do pola odila je dana
Al kad podne biše oborilo
Nebo mutne tmine pretvorilo
Još oblaci crni u hidrini
U toj gustoj proljicaše tmini
Nasta tutanj grmljavine jake
Žig laskanja kroz mutne oblake
Tako da je svak prestrašen stao
Kano da je sudnji dan čekao
Što se slična i dogodi tada
Jer Zelanda ne pamti nikada
Da je jača voda na nju pala
Od kada je pod Ingleza spala
Ko što tada na nju se izlila
I Zelandska polja poplavila
Još derala pute nemilice
Plodne zemlje tuste oranice
Al najjače tad žalost ubije
Stanjenike mista Gredbarie
Jer potoci što su prija bili
Tad se u brze rike pritvorili
Nemilo se uz nemire sobom
Gonu jaka kamenja pred sobom
Nosu strane podvaljuju humce
Gule goru i njiove strmce
A puk što je po dolinam stao
Staništa je svoja ostavljao
Ter pripadni uza stranu biže
Ne gledajuć di mu kuću diže
Al tri ova koja napomenu
Tad ostave ernu uspomenu
Jer doklen su na brežuljku stali
Tom jakon se sili ne nadali
Jaka voda na kuću njim bane
Ter jim zadnje doživila dane
Ante Šimić sam sretan je bija
Premda potok biše ga gonija
Jer ga nani na granu od gore
I od ljute reši ga nevolje
Tako sebe kad spašena vidi
Obazri se dal ga društvo slidi
Mal vidući kuću odnešenu
Tad se jadu već dosjeti svemu
Žalno jeknu duboko uzdane
Ah! gdje si mi moj brate Ivane
Zar potoci i njiova sila
S tobom me je sada rastavila
Blaga vodo sad imaj smilenje
Nemoj s njimen obijat kamenje
Jerbo brata neiman drugoga
Nego sama jedinoga toga
Zatim jopet ubila ga tuga
Radi svoja dva milena druga
Jer je i nji tad vođena sila
Sa bratom mu zajedno zanila

Žalio bi al jope o stine
Videć noćne gdje dostižu tmine
Sabra tugu podje uza stranu
Gdje se bližnjem došuljao stanu
U kojem su istom živili
Dalmatirci rodoljubi mili
Kako stiže nesriču njim javi
I nenadni dogodaj njin rgjavi
O dva druga i rodjena brata
Gdje ji voda niza strane vrata
Jope veli i stizin zanimi
Mislin sva tri da su u pučini
Bože mili kad ga razumiše
U životu ledno protroši
Svakom žao bilo rodoljube
Nenadno gdje život izgube
Ali to je sve što tad učine
Jerbo noćne bihu pale tmine
Zato zoru svi čekaše milo
Da bi mrtvo tražili njim tilo
Zato zora kad danom osvane
Na noge se svak tad ustane
Te pohrnu potocin niz strane
Nebil sriča nanila ji na nje
Oblaziše drvlje i kamenje
Da bi ljudsko našli njim zlamenje
Ali od nji ne nadjoše znaka
Sve do pola to je bilo danka
Us to dalje potocin odeći
I pomljivo po njima motreći
Od jednom njim čudan prizor sine
Pokraj jedne ogromljene stine
Vidu sva tri gdje uza nju stoju
Ko tri ruže u svom perivoju
Ali one od sunca svenute
Pak u boje pretvorene mūtne
Bože mili kad su do nji pali
Bolnim su se sreem osjećali
Lice njim se blido pretvorilo
Videć jim sve odrto tilo
Ruke noge još glava odviše

Izranjeno i slomljeno biše
Svak žalosno za njima zaplače
Ante Šimić nada sviju jače
Ljuto eiknu ko jelen ranjeni
Ajme brate moj evite rumeni
Tako život tvoj sada izgleda
Kano bokun studenoga leda
Ajme noge od kretanja laka
Zar košćica slomljena je svaka
Lipe ruke što ste me stiskale
I bratinski značaj mi davale
Kako to šte sada oslabile
I zglobin se vaši rastavale
Brate mili moja boli kruta
Glava tvoja sva ti je odrta
Usne tvoje crvene i mile
Na dvoje se eto rascipile
Ja te gledam istina je živa
Al još neznam da li ovo snivam
Jer tvoj život urešeni prija
Čudno mi se sada pretvorija
Tako tute dok on plako biše
Niki jako drvlje pripraviše
Ter im na nje položiše tilo
Jer jin mračno nastanulo bilo
A žudeći prija noćne tmine
Da do bližnje dignu ji ravnine
U kopište gdje jim dosudiše
Jer grobišta drugoga ne biše
Tako danom na šesnaest veljače
Tuge biše i žalosti jače
Jer tri ova premda kršćanina
Brez erkvenog svetoga osinja
U pustinji zakopani bili
Kano gorske da bijahu zviri
Brez misnika i vode kršćene
Pamti brate drži za spomenje
Kakovi su doživljaji svita
I onomu ko po njima skita
Tako kad ji zakopali bili
Svin trojici pokoj nazovnuli

Pa se od nji odiliše tada
Puni tuge i velikog jada
A na dvadeset od veljače dana
Ante Šimić srca razjadana
Pero uzme i papirak bili
Knjigu piše u zavičaj mili
A na ruke majke milenice
I bratove mlade drugarice
Tužno javlja suzam kvasi lice
Neka znate crne kukavice
Da brat Ivan vama puno mili
U Zelandu kog ste opravili
Zadnja svoja dobrojio lita
I s ovog se preselio svita
Na četrnaest to biše veljače
Kad mi srce žalosno zaplaće
Jer u tom on danu izdanu
I najzadnji za njega osvanu
Ja znam listak kad budete čuti
Sreeće vam ledom protrnuti
Al vas molim suzama sa oka
Bol trpite prem da je duboka
Ter na mesto da vas tuga tare

Pohadjajte crkve i oltare
I molite Boga iz dubine
Da ga primi u rajske visine
Grije prosti njegove mladosti
I čuva ga paklene tamnosti
Jošte majko molin iz ljubavi
Prlendinom materi se javi
I njon tešku odkrićeš novinu
Da se svomu već ne nada sinu
Još Nikola Cvitanović treći
I njegovon materi ćeš reći
Crno ruho da uzimlje na se
I Nikoli sinu ne nada se
Ovi skupno krutu smrt podniše
I s ovog svita preseliše
Kako ćeš od svake doznati
Listak drugi kad buden poslati
Sad bi rada al me tuga kosi
I tamnilo pamet mi zanosi
Zato drugo sad vam ne stavljaj
Neg žalosni pozdrav vam upravljan
Primite ga s tužnog srca moga
Od tvog sina sada jedinoga

Pisma od Biličića Marka.

Bože mili na svemu ti hvala
Teško mi je ruka malaksala
Ter strašim da perom opišen
Smrt nemilu i krutu odviše
Od zemljaka Biličića Marka
Za kin osta razvijljena majka
Ovi biše od Boke Kotora
Smrt podnese ne more se gora
Teški trudi i pustinja jaka
Trpeći ju odma iz nejaka
Tog mladoga dovede čovika
Da ga napa bolest prevelika
Još svim živeim zavlada mu veće

Pa mu tilo u bolnici meće
U kojon je bija brez pristana
Za punije dvi godine dana
Zadnju paru koju je imao
Ličnicim je za ličenje dao
A bolest ga u tilu nemila
Nebijaše ni tad ostavila
Bolan nade sve izgubi tada
Kad do tijeh dopadnuja jada
Al Bog koji na nevoljnim gleda
Ni njem tada nastradati neda
Jer imase znana mišćanina
Gostionu što je tada ima

U Oklandu koji isti staše
Nikola se Lukić zovijaše
Ovi jednom na uranku danka
Podje obać svojega zemljaka
A Biličić tad mu priopćio
Sve tajnosti što je u sebi krio
Lukić željan rešit mu nevolju
Zove njega tad u kuću svoju
Još mu obeća naći utočišće
Sve što bolno tilo mu zaiste
Tad kočije naredi za njega
Pa ga vodi do doma svojega
U kojem je šest mjeseci stao
Zadovoljstvo svako uživao
Al najsretniji kad se osjećaše
I sa zdravljen na bolje krećaše
Smrt nenađeno život mu odnese
Slušaj brate da ti sreem stresen
To je bilo usred noći tamne
Kad je mirne uživao sane
Još vas narod šta je u kući bio
U dubokin sanovin je snio
Ali vatrica taj požar užasni
Plamen kući davalala je jasni
Pa dok narod sanom uživaše
Vatra tvrdim mirim prodiraše
Dok najposlin u vrimenu malenu
Stala gorit u jednom plamenu
Bože mili taj narod bdjeći
Kad se prenu pogibelj videći

Pisma od dva brata Rupčića.

Sreć moje u prsima pred
Rukon dréen pisat mi se neda
Smrt nenađnu žalosnu odviše
Dva Rupčića što je pritrpiše
Oba brata rodop od Novoga

Ne imadu kada od hitrine
Da na sebe oblače haljine
Skaču vanka što se i kad more
Jedni k vratin drugi kroz prozore
Nikola je Lukić sretan bia
Suprugu je i dite spasija
Al Biličić žalosna mu majka
Veće svitla ne dočeka danka
Jer prestrašen drugo u bolesti
Nenadnoga vatra iz nesvjeti
Te neznađe kako njon pobjeći
Tu je stao bogu vapijući
Dok najposlin silovita stiže
Pak mu tilo plamenim sažiže
Još dva druga s njima inostrana
Imena jim nisu mi poznana
Od iste su noći izgorili
I crnim se panjin pretvorili
Vatrogasci tu su bili tada
I umorna ne žališe rada
Ali za nje na vrime nebiše
Premda silu vatre ugasiše
A u jutro kad se razvidilo
Izgoreno tad jim digli tilo
Ukopništvo skupa ji ponili
Biličića mnogi su slidili
Rodoljuba kita Dalmatina
Još svećenik bija je sa njima
Ter mu u grob tilo sahraniše
I kršćansku dužnost izvršiše

Do življenja slušaj njiovoga
Port-Albertu ovo se zgodilo
Kazat éu vam sve kako je bilo
Jedno jutro bihu uranili
Za prodaju smolu uredili

Stim njim Inglez doša na dorinu
Ter njim za nju udilia cinu
Zadovoljni u kojom ostaše
I tako mu tu smolu prodaše
Istog dana kući mu otišli
Da bi šnjimen račun očistili
Novac primu što ji odit bude
Da drugog dana ne dangube
A kad su se povraćali stanu
Mrak noéni ji već njim tad nastanu
A put što ji do doma vodio
Posekom ji morskom provodio
Tako kad su do njega dopali
Nesretnici s puta zabasali
Jer se ništa ne biše vidilo
Teški udes to je za nji bio
Jedan od njih ne videć kud idje
Na mekotu od sabluna pridje
U kojeg se nenađno strovali
I poviše pasa se uvali
Čim upade zaviće iz glasa
Žurno brate! udili mi spasa
Jerbo mi se sad život naodi
U sablunu i u morskoj vodi
Bratac skoči za bratu pomoći
U toj crnoj i primračnoj noći
Ali brata da vanka iztegne
Meki sablun i njega pritegne
Oba tada u sablunu staše
Jedan drugom pomoć ne moguće
Znajuće pomoć dobiti ne mogu
Svojemu se priporuče Bogu
Molitve mu stali upravljati
I za teške grijje se kajati
Da bi njim se smilovao dobri
Misto dao u nebeskim dvorim
Bože mili još za malo časa
Za naš život ne će biti spasa
Ali našu dušu nam sahrani
Za nju misto u raju dorani
Tad su zvizde stali pozdravljati

I sa vrućim molbam zaklinjati
Oh! kada se odilite mile
Put stare nam drage domovine
Pozdravite svu našu rodbinu
Dragog otca i majku nam milu
Kažite njim da sine njiove
Već Zelandsko proždrlo je more
I da nebi digod uzkratili
Uzdah molbe Bogu obratili
Za potribnu našu dušu grišnu
Da bi slavu uživala višnju
Još jih biše pritiklo govora
Stade plima od silnoga mora
I bliže se njizi primicati
Na njih bilim pinama zijati
Tad još jednom Bogu zavapiše
Pokajanje zadnje učiniše
I stim jako more dostignulo
I obadva tužne poklopilo
A za njizi nije nitko znao
Nit čudesin takin se nadao
Neg u jutro na početku danka
Brat njih mlađi odma iz uranca
Kojenog su na domu imali
Kano oči u glavi čuvali
Željno poče svakoga pitati
Da bi od njih što moga doznavati
Svak govori da ništa ne znaje
Njemu druge veće ne ostaje
Stala tmina da mu pamet muti
Port-Albertu odma se uputi
I još šnjimen družine prispilo
Port-Albertu željno pohrilo
Čim stigoše brat želeći znati
Tog trgovca zato upitati
Oh! molim te jer me tuga tare
Znaš li braća gdje mi sad borave
Sreć mi se u grudim rastavlja
Jer put neznam kud ji sad upravlja
Svama zborim al za se ne znam
Jer nikoga do njih ne imadem

Zato molim daj štogod mi pravi
Dok se s ovim svitom ne rastavin
Trgovac se iznenadi malo
Ne nadano kad mu društvo palo
Al jopet se na njizi osvjesti
Videć željne gdje čekaju vjesti
Boravišta ne znam njiovoga
U vrimenu od dana ovoga
Neg jedino sinoć iz uranka
Na početku od prvoga mraka
Kuću moju oba ostaviše
Noć njim mračna u pogledu biše
Još oblaci crni u hidrini
U gustom su proličali tmini
Zato sam ji ovdje ustavljao
Kao da sam od ničem sanjaoo
Da bi u stanu mom mogli ostati
I za jednu noć u njemu spati
Al sayjeta tog ne uzeše
Neg s vidika moga se oteše
Put nadalje prid sobom slideći
To sve od nji što vam znađem reći
Novine su koje mi odkriste
Sve se strašim zlo od njima viste
Jer su puti od pažljivog kreta
Priko luke od Port-Alberta
Iz nje more kad vanka od pline
Mora svaki da ima vještine
Za priko nje pasati u mraku
Jer mekotu sadržava jaku
Zato mislim da noćna im sila
Što je jaka u mračnosti bila
Mogla ji je sputa zatrpasti
I u meki sablun zatrpasti
Zato znajte što se činit ima
Pri neg luku pučina oprema
Potecite sad vam to ostaje
Te njezine obadjite kraje
Znam ako se budu utopili
Zadnju času svoju su popili
Oni veće živi nebi bili

Ma da bi ji mrtve sahranili
Bože mili kad ga razumiše
Ko na krilim obalan se sviše
Stali luku obraziti živo
Pogled svračat na desno i live
Zatim vrime nije vele stalo
Jednomu se pogledati dalo
Gdje na moru ko trupina pliva
I morska ga privaljuje plima
Zatim jopet ne od tega dugo
Vidilo se krećat tilo drugo
Bože mili svi licem probliede
Kad Rupčiće nasred Luke vide
Gdje ji more valjka nepristane
Kao bove da su usidrane
U naglosti požure se k njima
Da ji morskin privedu krajima
U grob hladni sahrane jim tilo
Jer već samo to se za nji htio
A kad su ji na kraj iznijeli
Svak nad njima žalno procvijeli
Videći ji kako no borove
Gdje ji pusto nabreknulo more
A brat njiov kada ji ugleda
Život mu se pretvori od leda
U nesvjeti na zemljici padne
Mladenačkog glasa mu nestade
A kada se od tmina razabroa
Tad nad braćom tužno zajadao
K nebu žalno upravi dahnuće
Bože mili jeli sad moguće
Da mi srce ne pukne na dvoje
Pokraj braće oblijubljene moje
Evo mrtve prid sobom ji gledan
Kad promislim vas žitom predan
Di mi zdravi i veseli biše
A čemu se sada pretvorise
Oh! di su jim obrazi rumeni
Čudnom ti su bojom pretvoreni
Oči su jim ko kapi od leda
Već sjajnoga ne daju pogleda

Ruke noge ponosno njim tilo
Kameno se pretvorilo
Na zemljici sad stoju srušeni
Kao panji s olujom skršeni
Iz nji daha ni govora nije
Nit njim sree u prsima bije
Braćo moja sad kamo ēu komu
U tudjemu svitu dalekomu
Ja sam nejak pomoć se neznadem
Sve u vami držao sam nade
Al sad vidim da mi preseliste
Zli bilezi budućnost mi viste
Zatim prenu ka u malom sanku
Gleda žarko sunce na umaku
Rastuženi tad mu uzdah vini
Sta poruke slavat domovini
Sunce milo brzo te nestaje
Za obrazit Europejske kraje
Oh! zato te molim iz ljubavi
Ovi tužni dogodjaj izjavи
Momu oteu i materi milon
Od sinova što jim se zgodilo
I koji evo usporeda
Oba mrtva na zemljici gledan
Jopet dahnu pa žalno nastaje
Da poruke domovini šaje
Al tada mu njeki doskočiše
I mrtva mu tila zamoliše
Da bi s morski kraja ji odnili
Pri neg sunce zdanom se odili
Tako tute kad ga umolše
Tad drveća jaka pripraviše
I na nje njim položiše tilo
Pa s obala digoše ji milo
A u jutru na početku dana
Dalmatinici iz prozorja rana
Rodoljubim u četam se svili
Do ukopništva da bi ji pratili
Š njima misnik tada ne bijaše
U pustinji jer takon ne staše
Neg namisto njega prisustova

Jedan čovik od prostoga spola
Ukopništvu kad su ji donjeli
Bože mili svak tada procvjeli
Videć njim grobe izdubljene
Sred pustinje góron izpletene
U kojoj drugo čuti nije
Nego zvirad gdje po njojzi vije
I gavrane gdje s brigova grakću
A jazavei po pećinam skaču
Svi protrunu svakomu se smili
Nad svojim rodoljubim milim
Videć pustoš i njezine strane
Gdje će vičenje provoditi dane
Al to žalit korist nije bilo
U grob hladni sahrane jim tilo
Na nje zemlju tad navale crnu
Pa svak svomu staništu se vrnu
Al brat njiov neznadući dije
Polumrtav na grob njim se svije
Tužno jeknu srcem iz dubine
Sve pustoške odjeknu doline
Ajme braće tmine mi se bliste
Kad pomislim gdje se naseliste
I u kakve sad dopaste strane
Sred pustinje ove nepoznane
Ljuckog tila ovde neimade
Naseljena da se od prija znade
Vi najprije evo ste vlasnici
Ovom ljutu vičenji baštenici
Vaši druzi bi će u naprida
Ljute zviri krševiti hrida
A pokoj će nazivati vami
Pticeetine orli i gavrani
Ah ja ēu vas pohoditi češće
Brat vas lako zaboravit ne će
Svakog jutra ovamo ēu biti
I vinčiće nad grobom van viti
Boga molit sred ove pustinje
Duša vaša da se u raj vine
Tako tute dok on plako biše
Od družine njeki priskočiše

Pa ga sobom staništu poveli
Puno tužni sasvim neveseli
Bože mili tko bi pri pjevao
I sa slovon u pjesme spjevao
Naši ljudi smrtne dogodjaje
Od kad rodne ostaviše kraje
Htili bi se pisci umoviti
Domovini za svakog priniti
Koliki su do sad u tudjini

Dovršili svoj život nevini
Ja mogućan nisam do istine
Neg uzdahnut srecem iz dubine
Pokoj rajske da bi uživali
I njegovi vlasnici se zvali
A uzrokon koje odkrivene
Da jin mladost u tudjini gine
Bog osvetnik nek je sa visina
I potomei Hrvaska mladina

Dragi čitaoče.

U dospjevanju moji kratko znani pjesmica, u sadržaju različitih dogodjaja i doživljena tudjeg Inozenstva milozvučnim glasom Inostranske Novine savile su čudo moćne vrline i jaku kripost mladog Dalmatinca i čestitog Hrvata Freda Franića, koju snagu odkri i kaza na svitlo u Novoj Zelandi god. 1906. Zato neznađe kako da bi zaključio ovu moju knjižicu, a da istog mladog Dalmatina i njegove čudo moćne vrline i jaku mu snagu, ne odkrijen njegovu rodu i milenom zavičaju.

S tim ostajući u podpunu uvjerenju da svaki čestiti Hrvat hoće rado srčeno čitati redke svoga rodoljuba i mladoga Dalmatinca Freda Franića.

Oj Dinaro planino visoka
Divni sjaje sunca od istoka
Tvoj vrhunac najviši se vije
Nad zemljишton slavne Dalmacie
Ti si vidik ostali planina
Niski dola prostrani ravnina
Dalmatinski sela i gradova
I širokoga Jadranskoga mora
Svima stojiš na slavu i diku
Gledaš lipu Grbavu i Liku
Sve otoke i primorja slavna
I zagorje od vremena davna
Pod tobom su mnogi vitezovi
Dalmatinski bani i knezovi
S ljutim mačem hrabro vojevali

I viteški spomen ostavljalii
Još odavni prošlasti vremena
Ta njim dična stoji uspomena
Na dobiću Turak i Avara
Kako kaže povjesnica stara
I ostali krvavi mejdana
Od početka do današnjeg dana
Dalmacia jer je od zlamenja
Gnjezdо jako sred tvrda kamenja
Koja biše od junaka dika
Od početka do današnjeg vika
Pa da taka drži se spomena
Na junaštvu njezina plemena
Bog dobrostiv sa visina mili
Evo danas sina njen udili

Pravi ponos i junačka dika
Rodila ga majka Dalmatinka
Baš iljadu osam stro i treće
Dan rodjenja svanuo mu sreće
U Račiću selu malenomu
Slavu steče sad narodu svomu
Još i njemu dična će spomena
Rad junaštva snažna mu imena
Neumrla ostati za vika
Milon zemlji u kojon je nika
A sad brate ako želiš znati
Dalmatinca o kom će pivati
To će začet od mlađu ditiću
I snažnomu Fredriku Franiću
Tom deliji okom smidem reći
Da ga ritko bacaju stoljeći
Jer isti se ne bi poklonia
Neg jedinom ko ga je stvorija
Što se tiče slave i mejdana
To sam kaže i srca odana
A sad ćeš me malo poslušati
Željan sam mu život opisati
Od početka do današnjeg dana
U kojizin sad čini mejdana
Čedo ovo odma iz uranka
Davalо je značaj od junaka
Još kad ga je majka njegovala
Kod koljevke uz njeg pjevala
Spominjajuće prošlaste junake
Slavni četa vitezove jake
Ono bi je zanosno slušalo
I veselim očima gledalo
Kao majci otilo je reći
Tako ime i ja moram steći
Život mu je u jedrinam sjao
Ko gariful na pendjeru evao
I u svemu on obdaren biše
Da mu slična prvo ne vidiše
Dite ovo buduć od težaka
Hrana nije kripila ga jaka
Voda bistra i poljske biline

Bijahu mu gospodske hizbine
Ljuti mrazi i studene rose
Nožice su gazile mu bose
Al to mlađog ne nadjača sina
Buduć dite krševiti stina
On rastaše isto u uzgoju
Kano ruža u svom perivoju
A kad šesta nastala mu godina
I razumna okiti vrlina
Tad ga otac na nauke meće
Umožnanstvo da dostigne veće
Dite školu revno pohadjalo
U njem bistar razum se radjao
Tako da je od svi učenika
U nauku prvi bija dika
Blage ćeđi još naravi više
Sučenicim svin prijatelj biše
Častio ji sve ji je ljubio
I u skladu sa njima živio
Neg jedino kad bi došlo vrime
To jest školsko poigrat se š njime
Uvik željna biše mu zabava
Koju često vanka bi izdava
Učenike na hrvanje zvao
Premda primjer prvo bi njim dao
Da od zlobe neće bit u svemu
Neg jedinu držat uspomenu
Staru slavu pradidova mili
U kojon su nedobitni bili
Učenici buduć istog lista
Ta zabava tiskala bi ji ista
Mal videći njegove vrline
Otresa bi s njima oledine
Ponude mu veće odbijaše
Puno snažnji jer od nji bijaše
Učenici premda dica biše
Jaku kripost u njemu sudiše
Tako kad bi medju se vjećali
Franića su prvoga mećali
Najsnažnijeg od svi učenika
U Račićin koji je iznika

Dite ovo pun Božiji vrlina
Kad navrši dvanaest godina
Pučku školu on ostavi tada
I težačkoga privati se rada
Tad je svoje provadjao dane
Sadeć loze u plodne poljane
I krčeći po stranama drače
Gdje kriposti dobiva je jače
Lak ko srna nogama kretase
A jedriji od bora restaše
Tako da su roditelji mili
Od srca se svom sinu divili
Prem da na njem vidiše zlamenje
Prsi jake pleća razširena
Ipak nisu nigda pomislili
Bog da njim ga udilia mili
Da jim dodje do tegar stepena
Gdje junačka staće mu spomena
Tako živeć s roditeljin milin
Dok najposlin s njiman se odili
Devedeset to biše devete
U oči dana Gospojine svete
Jednog jutra čarobnoga lita
Svoga oteca odano zapita
Još i mater s njima tute biše
Želju svoju kada njim odkriše
Roditelji ako je moguće
Sree ni je zaželilo vruće
Da se dilin sa Ostrve ove
Za krajeve od Zelande Nove
Gdje svi moji podjoše vršnici
Njekadašnji školski učenici
Rodijaci znatni prijatelji
Molin mojon odobrite želji
A ja će vas češće se sjećati
Svaki novčić vami će poslati
Bog dobrostiv kojeg mi udili
Navi toprag praviću ga mili
I nigda vas zaboravit neću
Neg vam ljubav izkazivat veću
Roditelji kad mu razumiše

Javno želju što pitao biše
Premda ledni ko kamen ostanu
Ipak želji njegovon pristanu
Dragi sinko ti zahtjevi tvoji
Naše srce na četvero kroji
Moli vruće ka si zaželio
Od nas puti blagoslovien bio
Ali dragi i mileni sine
Od šesnaest si stopro godine
Tvoja mladost još ne dozorita
Ona znanja i pouke pita
Zato sinko kad budeš u svitu
U svojemu mladenačku cvitu
Najprva je koju ti prinosis
Vedrin čelon vavik se ponosi
U nikakva raskošja se nedaj
Zla se društva odlučiti gledaj
Oči plave ol djevojke fine
Nedaj sinko da te zaosine
Na pameti nek ti je uvika
Tvoj zavičaj u kojem si nika
Radi uvik ko pčela marljivo
O čem radiš to pazi pomljivo
A što srce raditi odluci
Sve to prvo Bogu priporuči
Otač nauk dok mu taki davo
U milinam sin se rastapao
Još ga vruće privaćao bio
I duboko u sree sadio
Zatim velevrimena ne mine
Od svoje se dili domovine
Na očevin i majke suzami
Za daleki u svit nepoznani
Pravac želji bijaše mu sama
Ka Zelandi do njezini strana
Dva miseca more je brodijo
Dok je sretno u nju dodio
Zadovoljan izkrca se tada
Na zemljište od Oklanda grada
Gdje ga mnogi sritoše zemljaci
Prijatelji i njegovi znanci

Za zdravlje se s njime upitali
Dolazak mu sritni čestitali
U Oklandu malo čini stanje
Odma podje na smolu kopanje
Jer jedina već mu biše želja
Vratit ljubav svoji roditelja
Rič zadaru svoje obećanje
Želeći njim ne doći na manje
Zato truda podnašaše jaka
Ranim jutrom do crnoga mraka
Pet godina ni manje ni više
Pod tereton on takovin biše
Roditeljin na atoru stao
Prištedjeni na nji novac slao
I svu ljubav što mogaše više
To je rado od njega primiše
Srča ga je u zdravlju služila
Prem da pustoš jaka ga je krila
Mladost mu je u jedrinan cvala
Na njemu se pleća razvijala
Tako da je stas mu od života
Svakom bilo gledati divota
Al Bog koji sa visina mili
Taj kripsoni život mu udili
Otijo je da drži spomenu
Na junaštvu i snažnom imenu
I zato mu približao vrime
Da bi snažno proglašio ime
Baš iljadu devet sto i prve
Na otoku Zelandske ostrve
Fredrik Franić Dalmatinska dika
Steće ime od nedobitnika
Kaikohan to je tada bilo
Kad se mlado i nejako svilo
Od svi strana doletilo svita
Da gledaju momka ponosita
Na srid polja što je tada stao
I svakoga na hrvanje zvao
Dosta njemu izadje mladost
Od različni strana narodnosti
Al on kripak imadue vještinu

Do jednoga baca o ledinu
Fredrik Franić od istoga dana
Tu je bio gledao mejdana
Odoliti srcu ne moguće
Prem da mladi godina bijaše
Dalmatinska krv u njemu planu
Medjandjiji primicati stanu
Još ga viknu ražarenog lica
Odi momče provaj Dalmatinca
Bože mili na svemu ti fala
Kad se oba na hrvanje dala
Reg bi tigar hfatio se lava
Pak se ili njegovon ne davio
Za ništa mu bijaše vještina
Jaka snaga njegova žveltina
Fredrik Franić oborit se nedra
Nit njegovi odcipiti njedra
Mlade ruke prem da imadiše
Mejdandjiji dosadile biše
Zato znajuć njegove kriposti
Zaviče mu za danas je dosti
Tvoje tilo od mojzi je same
Za dobit ga odviše je zame
Još ga mnogin vrlinan pohvali
Od jačanja kad su se rastali
I vas narod što je tute stao
Franića je burno pozdravlja
A najviše njegovi zemljaci
Tu su glasi dizali se jaki
Svak od srca glasno mu je vika
Živjo Franić Dalmatinska dika
To najprvi mejdan mu je bio
Što ga s ikin biše podilio
Do godine dvadeset i prve
Na otoku Zelandske ostrve
Zatim odma do Oklanda sinu
Da junaštva izuči vještinu
Od hrvanja i dizanja teška
I ostalog mejdana viteška
U Oklandu vježba je mejdana
Svakog dana za godinu dana

Gđe mu snaga stavnja dolažaše
Na njemu se žile podizaše
Kano pruti u lozice mlade
Koju rodnu u poljane sade
A živei mu pod kožom se više
Koji tvrdi od mozije biše
Prsi jake vanka izbočite
Bile su mu ko od gvoždja slite
Pa kad svoje opazi vrime
Oti slavno proslaviti ime
Zato sebe kroz novine meće
Da mu ime proglaši se veće
Svakog redon na mejdan pozivlje
Koga sunce od Zelande grijе
Ako ima srca pouzdana
Da mu idje nasrid polja ravna
Š njim ogleda slavu od mejdana
Na hrvanju ol teškog dizanja
Bože mili na svemu ti hvala
Ta novina kad se razabrala
Željno mnoge medanžije stigli
Slavno ime da bi na njem digli
Ali Franić junačkog korena
Tog na sebi ne dade spomena
Neg sve redom kako mu dopanu
Trese s njime o tvrdu poljanu
A kad bi se š njime ogledali
I pizova teška podizali
Mnogi nije zemljon rastavio
Što bi Franić na rame dignio
Tako snažna kad ga vidiše
Novine ga mnogo proslaviše
I tad su mu od svakoga dana
Čudo moćna slavili mejdana
Ali Franić poznajuć kriposti
U njegovon što staše mladosti
Ta mu slava za dosta ne biše
Otijo se proslaviti više
Da što bolja bude mu spomena
Njemu i rodu njegova plemena
I još zemlji u kojon je nika

Nek šnjin bude slava njon za vika
Zato slava da mu taka sine
Ovi jaki Dalmatinski sine
Na prestavi snagu izraziva
Čudno moćna dila pokaziva
Najprvo je uzeja u ruku
Spagu svoju za pokazat puku
Tešku balu od gvoždja slivenu
Na kantaru prvo izmirenu
A težina njezina je bila
Pune mire sto i petnajst kila
Tad je tešku na desnici diže
Iznad sebe što mogaše više
Još je stao rodila ga mati
U ariji lako obréati
Tad vas narod što je tute bio
Snagi se je njegovon divio
A on nji je pozdravlja milo
Zatin drugo pokaza njim dilo
Izvrni se na pod na uznačke
Na dvi noge i ruke junačke
Malo zraka potegnu u sebe
Motokora pusti preko sebe
U kojem je tad težina bila
Do iljade i pet stotin kila
Prem da silna ta težina biše
Na njemu se prsi ne slegniše
Neg junačke kamenon su stale
Dok priko nji pasa motonkare
Pak ni to mu za dosta ne biše
Slušaj brate što još čini više
Znaduć moćne u sebi kriposti
Zove redom dvanaest mladosti
Da se dignu na njegovo tilo
Koje će nji uzdržati milo
Tad dvi daske brzo donosiše
Po njegovu tilu položiše
Pa na grudi digoše se jake
Dvanaest momak od težine svake
A on nji je na sebe primao
I ko reg bi stim se zanima

Jer pod njima kano kamen staše
Dok svi dvanaest nanj se uzredaše
Zatim vesel skočiše na noge
Gdje pohvale primija je mnoge
Cilog puka što je gledo tada
Koga biše više od iljada
Svi se snagi njegovon diviše
Jer ju slične prvo ne vidiše
Zato su ga burno pozdravlјali
Da se nisu umiriti znali
Sad Franića sva Zelanda štuje
Snažni život u zvizde mu kuje
A novine vavik neprestane
Tog Hrvata slave na sve strane
Njemu ime ne umire više
Neg će mu se pripisivat lipše
Spomen će mu biti za uvika
Doklen bude na svitu čovika
Sad komu će u pismu pripivati
I zaključak od svrhe njon dati

Komu drugom neg tebi Franiću
Slavni sine Hrvaski ditiću
Stobon dičnon Dalmaciji majci
Gdje se taki radjaju junaci
To je gnjizdo čvrsti sokolića
Proglašeni po svitu ditića
Koji no se u svakom pogledu
Medju čete vavik prve redu
Da sam moguće što mi želi miso
U zlatne bi slova vas opiso
Tvoju snagu davno nečuvenu
I njezinu slavnu uspomenu
Al kad to mi u mogućству nije
Ljubav srca da taku odkrijen
Tebi želin Hrvaski ditiću
Na mejdannu ustrajanu sriću
Za nju zoven Hrvaske sinove
Da sjedinu sad samlon glasove
Pak u slozi jeknu pjesmu sličnu
Bog živijo Dalmaciju dičnu!!

